

RP 100/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ombildning av Institutet för Ryssland och Östeuropa till stiftelse

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om ombildning av Institutet för Ryssland och Östeuropa till stiftelse. När lagen träder i kraft avskiljs institutets bibliotek från stiftelsen och blir underställt Esbo stadsbibliotek i form av en specialuppgift som undervisnings- och kulturministeriet påfört. I övrigt fortsätter stiftelsen institutets verksamhet. Avsikten är dock att stiftelsen ska revidera och uppdatera verksamheten så att behoven hos den ryskspråkiga befolkning som är bosatt i Finland kan beaktas på ett flexibla och bättre sätt än i nuläget.

I lagförslaget bemyndigas undervisnings- och kulturministeriet att överlåta den egendom som institutet har i sin besittning och institutets verksamhet till den stiftelse som ska bildas samt att överlåta den centrala delen av institutets bibliotekssamling till Esbo stad. Avsikten med den stiftelse som ska bildas är att förbättra integrationen av den ryskspråkiga befolkningen och utveckla tjänster som

främjar den ryskspråkiga befolkningens språkliga identitet och stöder utvecklingen av den ryskspråkiga kulturen i Finland. Stiftelsen ska erbjuda enskilda personer, sammanslutningar, kommuner och statsförvaltningen tjänster som gäller den ryskspråkiga befolkningen. Syftet med stiftelsen är även att nationellt och internationellt främja växelverkan mellan kulturerna. I enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse övergår den personal som utför biblioteksuppgifter till anställning hos Esbo stad och den övriga personalen till anställning hos stiftelsen. Samtidigt upphävs den lag om Institutet för Ryssland och Östeuropa som stiftades 1992.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning, internationella överenskommelser och praxis.....	4
Lagstiftning	4
Internationella överenskommelser.....	5
Praxis	5
2.2 Bedömning av nuläget	6
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	7
3.1 Målsättning.....	7
3.2 De viktigaste förslagen.....	7
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
4.1 Ekonomiska konsekvenser	8
Bildandet av stiftelsen	8
Överföringen av bibliotekstjänsterna till Esbo stad.....	9
Egendom.....	9
Statsfinansiella konsekvenser	9
Konsekvenser för den övriga ekonomin och verksamheten	9
4.2 Konkurrenspolitiska konsekvenser	10
Allmänt.....	10
Beskattningen av stiftelsen	10
4.3 Konsekvenser för användarna av tjänster.....	10
4.4 Konsekvenser för organisation och personal	10
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	11
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	11
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	12
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	12
DETALJMOTIVERING	13
1 LAGFÖRSLAG	13
2 IKRAFTTRÄDANDE	16
LAGFÖRSLAG	17
Lag om ombildning av Institutet för Ryssland och Östeuropa till stiftelse	17

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Institutet för Ryssland och Östeuropa är en expertorganisation med riksomfattande och internationell verksamhet som lyder under undervisnings- och kulturministeriet. Institutet bildades den 1 oktober 1992 för att fortsätta Sovjetinstitutets verksamhet. Sovjetinstitutet bildades 1947. Institutet för Ryssland och Östeuropa har till uppgift att bedriva kultursamarbete med Ryssland och Östeuropa samt att stödja forskning i anknytning till detta. Institutet ska även stödja språkliga och kulturella strävanden bland dem som flyttat till Finland från Ryssland och Östeuropa, driva ett bibliotek och tillhandahålla informationstjänster i samband med det samt bedriva informationsverksamhet och erbjuda experttjänster inom sitt verksamhetsområde.

Institutet för Ryssland och Östeuropa utvecklar kultur- och integrationstjänster riktade till den ryskspråkiga befolkningen, och med hjälp av dessa tjänster främjas den ryskspråkiga befolkningens integration i det finländska samhället. Centrala kulturtjänster har varit bibliotekstjänster riktade till den ryskspråkiga befolkningen samt evenemang för allmänheten och intressentgrupper. Institutet har även bidragit till att öka finländarnas kännedom och kunskaper om Ryssland genom att ordna seminarier, träning i integration och evenemang för allmänheten samt utvecklat myndigheternas kulturella kunnande som producenter av integrationstjänster. Institutet har i form av bilateralt och multilateralt samarbete genomfört projekt inom när-områdessamarbetet och den nordliga dimensionens kulturpartnerskap, och med hjälp av dessa projekt har man förbättrat möjligheterna till samarbete inom de skapande branscherna och stärkt deras konkurrenskraft i Finland, inom området för Europeiska unionens (EU) nordliga dimension och på den internationella marknaden.

Institutets verksamhetsmiljö har under de senaste åren ändrats till många delar. Institutet har slutat bedriva vetenskapligt arbete. Delar av det vetenskapliga materialet i institutets bibliotek har redan överförs till andra

bibliotek och bibliotekets andel av institutets verksamhet har minskat. Institutet har även i någon mån erbjudit projektjänster till de myndigheter som ansvarar för integreringen av den ryskspråkiga befolkningen. Institutet har deltagit i genomförandet av EU:s kulturpartnerskap inom den nordliga dimensionen. Institutet administrerar initiativet till ett bredare Europa (Wider Europe Initiative) på uppdrag av utrikesministeriet. I nuläget finns det varken i institutets verksamhet eller i dess beslutsfattande ärenden som i betydande grad förutsätter utövande av offentlig makt.

Den ryskspråkiga befolkningen i Finland har ökat snabbt och enligt statistiken för 2010 bor det i Finland ungefär 55 000 personer som talar ryska som modersmål. Denna grupp är den klart största gruppen utlänningar i Finland. Den ryskspråkiga befolkningen i Finland väntas öka kraftigt även under de kommande åren. I framtiden är det nödvändigt att koncentrera sig på att erbjuda tjänster som gäller den ryskspråkiga befolkningen och som främjar integrationen av konst och kultur samt att utveckla den dubbelriktade integrationen. Den ryskspråkiga befolkningen är en viktig resurs för Finland och en viktig källa till kulturell mångfald. Verksamheten är viktig med tanke på bevarandet och utvecklingen av invandrarnas egen identitet, deras språk och deras kultur, men även med tanke på ett aktivt medborgarskap. Avsikten är att förbättra både invandrarnas deltagande i den finländska kulturen som publik och deras möjligheter att delta i kulturen som aktörer.

Institutets ändrade ställning och uppgifter har behandlats i flera utredningar som gjorts under de senaste åren, t.ex. utredaren Ilkka Huovios utredning från 2007, utredarna Harri Skogs och Håkan Matlins utredning från 2011 och utredaren Heikki Talvities utredning från 2012. Dessa utredningar behandlas närmare i avsnitt 5.1.

Den arbetsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 24 januari 2012 har berett ombildningen av institutet till stiftelse utifrån riktlinjerna i utredaren Talvities utredning. I enlighet med tillsättningsbrevet har arbetsgruppen till att börja med den 31

maj 2012 till undervisnings- och kulturministeriet lämnat ett förslag som gäller ombildningen av Institutet för Ryssland och Östeuropa från statligt ämbetsverk till stiftelse och den rättsliga grunden och finansieringsgrunden i anslutning till detta samt ett förslag om stadgar för stiftelsen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning, internationella överenskommelser och praxis

Lagstiftning

Bestämmelser om de uppgifter som Institutet för Ryssland och Östeuropa har finns i lagen om Institutet för Ryssland och Östeuropa (857/1992) och i statsrådets förordning om Institutet för Ryssland och Östeuropa (1100/2001). Enligt 1 § i lagen är institutet en inrättning som lyder under undervisnings- och kulturministeriet och dess hemort är Helsingfors stad. Enligt 2 § kan institutet inom sitt verksamhetsområde ingå avtal med andra myndigheter, sammanslutningar och enskilda personer om utförande av undersökningar och utredningar samt om utbyte av information. Institutet kan även ingå samarbetsavtal med andra forskningsinstitut och med högskolor om genomförande av gemensamma forskningsprogram. Bestämmelser om institutets förvaltning och uppgifter i övrigt utfärdas enligt 3 § genom förordning. Enligt 4 § har institutet rätt att ta emot donationer och testamentsmedel. Bestämmelser om förvaltningen och användningen av dessa utfärdas genom förordning.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om Institutet för Ryssland och Östeuropa har institutet till uppgift att bedriva kultursamarbete med Ryssland och Östeuropa samt stödja forskning i anknytning till detta, stödja språkliga och kulturella strävanden bland dem som flyttat till Finland från Ryssland och Östeuropa, bedriva informations- och publiceringsverksamhet, erbjuda experttjänster inom sitt verksamhetsområde och hålla kontakt med finländska och utländska aktörer samt även i övrigt främja samarbete inom verksamhetsområdet.

I 2—6 § i förordningen föreskrivs om institutets förvaltning. Enligt 2 § finns det vid institutet en direktion som tillsätts av undervisnings- och kulturministeriet för högst tre år i sänder. Till direktionen hör en ordförande och sex andra medlemmar. Direktionen väljer inom sig en vice ordförande. Om ordföranden eller någon annan medlem avgår före mandattidens utgång, kallas en ny ordförande eller medlem i hans eller hennes ställe för den återstående mandattiden.

Bestämmelser om när direktionen sammanträder och är beslutför finns i 3 § i förordningen.

Enligt 4 § i förordningen har direktionen till uppgift att främja och övervaka institutets verksamhet, och i detta syfte ska direktionen fastställa institutets arbetsordning, godkänna institutets budgetförslag, verksamhets- och ekonomiplan samt verksamhetsberättelse och avgöra övriga ärenden som direktionen beslutar behandla.

Enligt 5 § i förordningen finns det vid institutet en direktörstjänst. Vid institutet kan det dessutom finnas annan personal i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande. I 6 § föreskrivs om direktörens uppgifter.

I 7—9 § i förordningen föreskrivs om behörighetsvillkor för tjänster vid institutet och om tjänstetillsättning samt tjänstledighet.

I 10 § i förordningen föreskrivs om disponeringen av medel som donerats eller testamenterats till institutet. Enligt 11 § ska institutet till undervisnings- och kulturministeriet årligen avge en berättelse över institutets verksamhet.

I bibliotekslagen (904/1998) finns bestämmelser om ordnande av biblioteks- och informationstjänster, om nät av biblioteks- och informationstjänster, om avgiftsfrihet för bibliotekstjänster och om statlig finansiering av bibliotekstjänster vid allmänna bibliotek. Enligt 3 § i lagen ska kommunerna ordna de biblioteks- och informationstjänster som avses i lagen. Enligt 9 § 3 mom. (1709/2009) kan statsunderstöd beviljas också för skötseln av andra särskilda uppgifter som ålagts kommunerna eller dem som tillhandahåller service. Närmare bestämmelser om tillämpningen av lagen finns i biblioteksförordningen (1078/1998).

På institutets bibliotek tillämpas i nuläget varken bibliotekslagen eller biblioteksförordningen.

Internationella överenskommelser

Finland har med Ryssland ingått två bilaterala överenskommelser som innehåller bestämmelser om att språket och kulturen hos personer som kommer från Ryssland ska stödjas i Finland.

I artikel 10 i överenskommelsen mellan Republiken Finland och Ryska Federationen om grunderna för relationerna mellan länderna (FördrS 63/1992) fastställs att parterna stöder bevarandet av de finska och de med dem besläktade folkens och nationaliteternas särart i Ryssland liksom även bevarandet i Finland av särarten hos dem som härstammar från Ryssland, och att parterna skyddar varandras språk, kultur och historiska minnesmärken.

I artikel 4 i överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Ryska Federationens regering om samarbete på kulturens, undervisningens och forskningens område (FördrS 100/1992) fastställs att parterna stöder de kulturella kontakterna mellan Finland och den med finnarna besläktade befolkningen i Ryssland samt möjligheterna för dem som härstammar från Ryssland att värna sitt eget kulturarv i Finland. Överenskommelsen är till sin karaktär ett ramavtal med stöd av vilket båda ländernas universitet, högskolor och läroanstalter som ansvarar för ärenden som gäller undervisning, kultur och forskning samt forsknings-, kultur- och konstnärättningar kan samarbeta sinsemellan inom ramen för sin egen behörighet och båda ländernas lagstiftning i fråga om de projekt som avses i överenskommelsen. En gemensam arbetsgrupp följer genomförandet av överenskommelsen. Arbetsgruppen består av företrädare för ministerierna och ämbetsverken i fråga. Den sammanträder vid behov eller på begäran av endera parten, turvis i vardera landet, för att utvärdera samarbetet och utarbeta planer för utvecklandet av samarbetet. Arbetsgruppen för samarbete på kulturens, undervisningens och forskningens område mellan Republiken Finland och Ryska Federationen ordnade sitt tredje möte i

Moskva i maj 1999. Arbetsgruppens möte baserade sig på artikel 10 i överenskommelsen. Institutet för Ryssland och Östeuropa har inom ramen för sitt verksamhetsområde sett till det praktiska genomförandet av överenskommelserna.

Praxis

Den ryskspråkiga befolkningen i Finland är koncentrerad till huvudstadsregionen, Östra Finland samt Åbo och Tammerfors. Den ryskspråkiga befolkningen i Finland omfattas inte av Europarådets ramkonvention för skydd av nationella minoriteter (FördrS 2/1998).

Institutet erbjuder informations- och konsultationstjänster och tjänster i anslutning till projektberedning och deltar i inhemska mångkulturella projekt för att stärka kulturtjänsterna avsedda för personer som flyttat från Ryssland och Östeuropa. Institutet deltar i närområdessamarbetet inom kulturens område samt i kultursamarbetet mellan EU, Ryssland och Östeuropa och i beredningen av genomförandet av den nordliga dimensionens kulturpartnerskap.

Institutet upprätthåller ett bibliotek och en informationstjänst som är specialiserade på de ryska, ukrainska och vitryska kulturerna och samhällena. Biblioteket stöder språket och kulturen hos den ryskspråkiga befolkningen i Finland genom att erbjuda biblioteksmaterial och bibliotekstjänster på ryska. Centrala områden inom utvecklingen av verksamheten har varit nättjänster och en ökning av utbudet av evenemang i samarbete med intressentgrupper. Vid biblioteket genomförs som bäst en elektronisk katalogisering av biblioteksmaterialet och i samband med den avskrivs föråldrat material. Efter det kommer biblioteket att omfatta ungefär 55 000 band vid utgången av 2012. År 2011 hade biblioteket sammanlagt 7 360 kundbesök, dvs. 0,3 besök per varje ryskspråkig person som är bosatt inom huvudstadsregionen. Andelen personer med ryska som modersmål uppgick till 73 procent av alla kunder och andelen finsk- och svenskspråkiga till sammanlagt 20 procent. År 2011 hade informationstjänsten sammanlagt 107 uppdrag.

I institutets lokaler verkar också Ryska centret som grundades med stöd av Russki Mir-stiftelsen och erbjuder material om ryska språket och kulturen. Centrets verksamhet baserar sig på ett avtal mellan institutet och denna stiftelse.

Omkostnaderna för institutet, under moment 29.80.08 Omkostnader för Institutet för Ryssland och Östeuropa, uppgick 2011 till sammanlagt 1 017 815 euro. Utöver basfinansieringen beviljades institutet 2011 sammanlagt 25 500 euro under moment 29.80.70 Anskaffning av inventarier finansiering av undervisnings- och kulturministeriet för anskaffning av inventarier och under moment 29.01.21 Internationellt samarbete för kostnaderna för bibliotekssamarbetet inom frändefolksprogrammet. Under moment 24.20.66 Närområdessamarbete anvisades institutet dessutom 77 000 euro. Av statsförvaltningens sysselsättningsanslag under moment 32.30.51 Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder användes 5 046 euro för sysselsättning enligt prövning av en person i sammanlagt två månader.

2.2 Bedömning av nuläget

Regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering innehåller strukturella utvecklingsåtgärder som gäller kulturvaltningen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. I regeringsprogrammet konstateras det bl.a. att förberedelserna för att ombilda Statens konstmuseum till en stiftelse ska inledas, att centralkommissionen för konst ska ombildas till ett center för konstfrämjande och att en utredning av ställningen och uppgifterna för Institutet för Ryssland och Östeuropa ska göras.

I regeringsprogrammet för statsminister Katainens regering beslutades det att den strukturella reformen av undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde åren 2013—2015 ska innefatta en inbesparing på sammanlagt 15 miljoner euro och att reformen ska inledas 2013. Av den nämnda summan gäller 6,7 miljoner euro omkostnaderna för kulturförvaltningen. Samtidigt måste man inom förvaltningsområdet förbereda sig inför de ytterligare åtgärder som krävs för att stär-

ka den offentliga ekonomins hållbarhet enligt ramen för statsfinanserna åren 2013–2016.

Institutet för Ryssland och Östeuropa är ett litet ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som sköter en specialuppgift. Institutet erbjuder projekt-, informations- och konsultationstjänster som gäller Ryssland och Östeuropa. Institutet upprätthåller även biblioteks- och informationstjänster och erbjuder rådgivning och stöd till ryskspråkiga personer som är bosatta i Finland.

Ställningen och uppgifterna för Institutet för Ryssland och Östeuropa föreskrivs i lag och i statsrådets förordning, och de har inte ändrats sedan den lagändring som gjordes i oktober 1992 och den reviderade förordning som trädde i kraft vid ingången av 2002. Verksamhetsmiljön inom statsförvaltningen har dock under de senaste åren ändrats till många delar, vilket även inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde kräver en kontinuerlig bedömning av verksamheten och servicenivån samt en granskning av hur de offentliga tjänsterna bör ordnas. De nya behoven av tjänster kräver att alternativa organisationsmodeller utvecklas för de offentliga tjänsterna. Samtidigt måste det övervägas om det är nödvändigt att staten deltar i ordnandet av tjänsterna och vilka verksamheter som möjligen kan skötas utanför statsförvaltningen. Som alternativa organisationsmodeller för ordnandet av offentliga tjänster har ofta föreslagits offentlighetsrättsliga inrättningar (offentlighetsrättsliga stiftelser), privaträttsliga stiftelser, föreningar och aktieföretag.

Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde har uppgifter som hört till staten i flera fall överförts till privata aktörer när en uppgift endast i ringa grad förutsätter utövande av offentlig makt. Bland annat Finlands filmstiftelse sköter en indirekt offentlig förvaltningsuppgift när den beviljar stöd för framställning och distribution av filmer och andra bildprogram samt för annat främjande av filmkulturen. Bestämmelser om skötseln av uppgiften finns i lagen om främjande av filmkonsten (28/2000). Eftersom verksamheten vid Institutet för Ryssland och Östeuropa inte förutsätter betydande utövande av offentlig makt och institutets verksam-

hetsmiljö har ändrats sedan ämbetsverket inrättades, kan även de tjänster som Institutet för Ryssland och Östeuropa erbjuder ordnas på något annat sätt än i form av ett ämbetsverk. Ett aktiebolag kommer dock inte i fråga, eftersom institutets verksamhet inte är avgiftsbelagd tjänsteverksamhet. Verksamheten är inte heller ideell föreningsverksamhet. Därför bör en stiftelse anses vara den bästa organisationsformen.

Utvecklandet av institutets uppgifter så att de bättre motsvarar behoven hos den ryskspråkiga befolkning som är bosatt i Finland kan i administrativt hänseende göras effektivare och flexiblere när institutet inte är bundet av bestämmelser och föreskrifter som gäller statsförvaltningen. En revidering av verksamheten vid institutets bibliotek så att verksamheten överförs till ett allmänt bibliotek möjliggör att bibliotekets samlingar och tjänster blir tillgängliga för en bredare kundkrets samt att verksamhetsförutsättningarna kontinuerligt utvecklas. När verksamheten utövas av en aktör utanför den offentliga förvaltningen kan det medföra fördelar t.ex. i fråga om snabbheten i beslutsfattandet samt inom ekonomiplaneringen och personalpolitiken, men den politiska styrningen av verksamheten kan i detta fall däremot försvagas. Även i fråga om fastställandet av kostnaderna skulle det i någon mån förekomma skillnader beroende på om huvudmannen är staten, en kommun eller en privat aktör. Att finansieringen av institutet inte längre omfattas av budgetekonomin utan i stället sker med tippningsvinstmedel kan minska regleringen i anslutning till tillämpningen av budgeten, men osäkerheten i fråga om finansieringen kan i stället öka, eftersom det är fråga om tippningsvinstmedel som årligen tas in i budgeten. En överföring av institutets verksamhet till en privaträttslig stiftelse innebär att styrningen baserar sig på stiftelsens stadgar och på beslutsfattandet i stiftelsens styrelse samt på myndigheternas styrning av finansieringen.

Institutets förändrade verksamhetsmiljö och en framgångsrik skötsel av uppgifterna förutsätter att den nya organisationen är anpassningsbar och flexibel.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att utveckla institutets verksamhet genom att ombilda institutet till stiftelse så att den i Finland bosatta ryskspråkiga befolkningens behov av att värna om sitt eget språk och sin kultur kan tillgodoses samt integrationen i det finländska samhället i hela landet kan förbättras jämfört med nuläget. Samtidigt är syftet även att göra institutets bibliotekssamling tillgänglig för en bredare kundkrets genom att överföra den centrala delen av samlingen till ett kommunalt bibliotek. Reformen syftar också till att säkerställa utvecklingen av och kontinuiteten i institutets verksamhet och tjänster genom en ombildning av institutet till stiftelse. Dessutom är ett syfte att trygga en flexibel tillgång på tjänster samt kvaliteten på tjänsterna.

3.2 De viktigaste förslagen

Den stiftelse som enligt förslaget ska bildas är en privaträttslig stiftelse enligt lagen om stiftelser (109/1930) som årligen får finansiering av undervisnings- och kulturministeriet och vars styrelse utses av ministeriet.

Avsikten med stiftelsen är att utveckla tjänster som främjar den ryskspråkiga befolkningens integration och språkliga identitet och som stöder utvecklingen av den ryskspråkiga kulturen i Finland. Stiftelsen ska erbjuda eller förmedla tjänster som gäller den ryskspråkiga befolkningen till enskilda personer, sammanslutningar, kommuner och statsförvaltningen. Ett syfte med stiftelsen är även att nationellt och internationellt främja växelverkan mellan kulturerna. Det är meningen att stiftelsen ska fortsätta och vidareutveckla institutets verksamhet i fråga om ovannämnda uppgifter, med undantag av biblioteket. Stiftelsen inleder sin verksamhet den 1 januari 2013 när institutet upphör att vara ett statligt ämbetsverk.

Syftet med stiftelsen är att producera informationstjänster, träningstjänster och andra tjänster som främjar dubbelriktad integration samt att upprätthålla en träffpunkt som fyller

invandrarnas och de infödda finländarnas behov. Informationstjänsterna avses innehålla bl.a. riksomfattande nätbaserad rådgivning och information på det egna språket och oberoende av bostadsort t.ex. om evenemang som ordnas av kommuner, städer eller organisationer. Träningstjänsterna kan syfta till att öka kännedomen om den kulturella mångfalden i kommuner, företag och sammanslutningar med målsättning att uppnå en flexibla-re sysselsättning av invandrare och främja dubbelriktad integration. Andra tjänster kan vara ordnade av riksomfattande evenemang i samarbete med kommuner, företag eller myndigheter. Stiftelsen kan i samarbete med andra aktörer producera skräddarsydda tjänster i anslutning till undervisning i finska och upprätthållande av det egna modersmålet. Utvecklandet av tjänster i anslutning till kamratstöds- och organisationsverksamhet i samarbete med ryskspråkiga organisationer kunde vara en viktig del av stiftelsens serviceverksamhet. Syftet med den träffpunkt som stiftelsen upprätthåller är att erbjuda invandrare informations-, handlednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel på det egna språket samt att främja dubbelriktad integration genom att avhjälpa fördomar och öka växelverkan mellan invandrarna och finländarna. Träffpunkten erbjuder en funktionell miljö för genomförande av samprojekt tillsammans med olika invandrarorganisationer och särskilda målgrupper t.ex. unga, äldre personer, hemmamammor och arbetslösa. Vid träffpunkten kan det ordnas ryskspråkiga informationsinslag om det finländska samhället, familjefrågor, kultur, vuxenutbildning, det politiska systemet, arbetslivet, företagande och verksamheten i frivilligorganisationer.

Avtalet mellan institutet och Russkij Mir-stiftelsen gällande upprätthållandet av ett center som presenterar ryska språket och rysk kultur är uppsagt och därmed överförs inte den avtalsenliga verksamheten till den stiftelse som bildas.

Samtidigt som institutets verksamhet upphör dras även tjänsterna in, avslutas tjänsteförhållandena och övergår personalen i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse till anställning hos den stiftelse som fortsätter verksamheten, med undantag av bibliotekspersonalen. På personalens ställ-

ning tillämpas från och med den 1 januari 2013 arbetsavtalslagen (55/2001) som sådan. Ändringen av anställningens art från tjänsteförhållande till arbetsavtalsförhållande påverkar inte kontinuiteten i anställningen vid tidpunkten för ändringen. Arbetsavtal ingås med personalen innan tjänsteförhållandena avslutas och därmed tryggas anställningsförhållandet utan avbrott.

Den centrala delen av institutets bibliotek, ungefär 25 000 band, överförs samtidigt som stiftelsen bildas till Esbo stadsbibliotek i form av en specialuppgift som undervisnings- och kulturministeriet påför. Bibliotekspersonalen övergår i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse till anställning hos Esbo stad. Bibliotekets verksamhet finansieras med statsunderstöd som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet på samma sätt som stödet till verksamheten vid Flerspråkiga biblioteket, som är underställt Helsingfors stadsbibliotek, och verksamheten vid det samiska biblioteket (Saamelaiskirjasto) vid Rovaniemi stadsbibliotek.

Institutets bibliotekssamling går igenom i sin helhet när den del som ska överföras till Esbo stadsbibliotek väljs ut. Resten av bibliotekssamlingen ska överföras till Depåbiblioteket och till Slavica-samlingen vid Nationalbiblioteket efter det att de band som det inte är ändamålsenligt att överföra har avskrivits.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Bildandet av stiftelsen

Det förberedande arbetet för bildande av en stiftelse pågår som bäst. Efter det att lagen har stadfäst ska stiftelsen bildas så att stiftelsens verksamhet kan inledas genast när lagen har trätt i kraft. Institutet upphör att vara ett statligt ämbetsverk den 1 januari 2013. Dess egendom, med undantag av bibliotekssamlingarna, samt dess skulder och verksamhet och avtal och förbindelser i anslutning till dessa överförs till stiftelsen genast när ombildningen är slutförd. Avsikten är att ett omnämmande av den kommande ombildningen till stiftelse ska tas in i de avtal som insti-

tutet ingår efter det att regeringspropositionen överlämnats men före ombildningen.

Avsikten är att grundkapitalet ska vara tillräckligt stort med beaktande av stiftelsens syfte när verksamheten inleds. Utifrån de inledande förhandlingarna kommer förutom staten även Helsingfors, Vanda, Tammerfors, Åbo, Joensuu och Villmanstrands stad samt Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto och Suomi-Venäjä-Seura - Samfundet Finland-Ryssland ry. att delta i bildandet av stiftelsen. Stiftelsekapitalet bekräftas då städerna fattat de slutliga besluten gällande deltagande. Stiftelsekapitalet kommer att vara uppskattningsvis ca 100 000 euro och statens andel av detta är 80 000 euro.

Överföringen av bibliotekstjänsterna till Esbo stad

Den centrala delen av institutets biblioteks-samling, ungefär 25 000 band, överförs till Esbo stadsbibliotek i form av en specialupp-gift som undervisnings- och kulturministeriet påför. Denna del av bibliotekets verksamhet finansieras 2013 med statsunderstöd under budgetmoment 29.80.52 Tippnings- och penninglotterivinstmedel för främjande av konsten.

Egendom

Värdet på de kontorsmöbler och den kontorsutrustning som överförs till stiftelsen uppgår till uppskattningsvis under 20 000 euro. Det biblioteksmaterial som överförs till Esbo stad har däremot ett betydande kulturrellt värde, men detta värde kan inte uppskattas i pengar. Beloppet och strukturen i stiftelsens ingående balans preciseras i takt med att förberedelserna framskrider.

Statsfinansiella konsekvenser

I statsbudgeten för 2012 har det under moment 29.80.08 Omkostnader för Institutet för Ryssland och Östeuropa anvisats 969 000 euro för omkostnaderna för Institutet för Ryssland och Östeuropa, vilka även inkluderar omkostnaderna för institutets bibliotek. Enligt den ram för statsfinanserna åren 2013–2016 som statsrådet godkänt kommer Institu-

tet för Ryssland och Östeuropa att ombildas till stiftelse 2013. Därför kommer moment 29.80.08 i statens senare budgetpropositioner att slopas i budgeten och den stiftelse som ska bildas samt den verksamhet vid biblioteket som avskiljs kommer att finansieras med statsunderstöd 2013 under moment 29.80.52 Tippnings- och penninglotterivinstmedel för främjande av konsten sammanlagt högst 1 200 000 euro.

Avsikten är att lagen om statens pensioner fortfarande ska tillämpas på dem som är anställda hos institutet som inlett sin anställning hos staten före 1993 och sedan dess varit anställda hos staten utan avbrott på samma sätt som om de fortfarande skulle vara statsanställda. Således tillämpas lagen om statens pensioner även om en person senare övergår till en anställning på vilken lagen om statens pensioner tillämpas. Pensionskyddet kvarstår på samma nivå, även om en person övergår från stiftelsen till t.ex. en statlig inrättning. Vid överföringen av institutets bibliotek till Esbo stad är det fråga om en kommunalisering av statens verksamhet. Det föreskrivs särskilt om detta i 1 a § i lagen om statens pensioner (280/1966) sådan den gällde när lagen om statens pensioner (1295/2006) trädde i kraft den 1 januari 2007. På pensionskyddet för personer som övergår till anställning hos Esbo stad tillämpas 1 a § i den tidigare lagen om statens pensioner och därför behöver det inte föreskrivas särskilt om pensionskyddet för anställda som övergår till anställning hos kommunen.

Konsekvenser för den övriga ekonomin och verksamheten

Ombildningen till stiftelse medför vissa merkostnader jämfört med verksamheten som ett statligt ämbetsverk, men kostnaderna fastställs på samma grunder som för övriga privaträttsliga stiftelser. Kostnader av detta slag orsakas främst av den statliga beskattningen, särskilt mervärdesbeskattningen, samt av arbetslöshets-, olycksfalls- och skadeförsäkringspremier och vissa lönebikostnader. Institutets mervärdesskatt har i nuläget betalats med medel under det gemensamma momentet för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, moment

29.01.29 Mervärdesskatteutgifter inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, men i fortsättningen måste skatterna betalas med det statsunderstöd stiftelsen får. Däremot kommer bl.a. pensionskostnaderna att sjunka något, eftersom de på lång sikt fastställs på samma grunder som inom den privata sektorn. Bestämmelser om pensionsskyddet för den bibliotekspersonal som övergår till Esbo stad finns i lagen om kommunala pensioner (549/2003).

Jämfört med verksamheten vid ett institut är beslutsfattandet i en stiftelse snabbare. Det är också lättare för en stiftelse att skaffa samarbetspartner. När verksamheten utövas i form av en stiftelse gäller inte bestämmelserna inom den offentliga sektorn, såsom lagen om offentlig upphandling (348/2007) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Genomskinligheten i beslutsfattandet minskar dock i någon mån.

I fråga om de bibliotekstjänster som underställs Esbo stad iaktas däremot kommunallagen (365/1995) och andra kommunala bestämmelser och föreskrifter.

4.2 Konkurrenspolitiska konsekvenser

Allmänt

Verksamheten vid Institutet för Ryssland och Östeuropa finansieras med medel ur statsbudgeten. Stiftelsen kommer att ha uppgifter i anslutning till sitt verksamhetsområde på det sätt som i resultatsamtalen med undervisnings- och kulturministeriet avtalas om målsättningarna för och finansieringen av stiftelsen. Stiftelsen kommer i och med att handlingsfriheten ökar att kunna utveckla sin verksamhet på ett mera flexibelt och mångsidigt sätt än vad som nu är möjligt.

I och med att den strängare regleringen av upphandling och offentlighet som berör statens verksamhet inte längre gäller, kommer stiftelsens ställning att vara av samma art som andra privaträttsliga stiftelsers.

Beskattningen av stiftelsen

Den stiftelse som ska bildas beskattas som en privaträttslig stiftelse. Stiftelsen bedriver inte någon egentlig affärsverksamhet och

dess verksamhet finansieras med statsunderstöd och projektfinansiering.

Statsunderstödet för verksamheten vid den stiftelse som ska bildas kan inte anses uppfylla kriterierna för förbjudet statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Eftersom stiftelsen inte bedriver någon egentlig affärsverksamhet, kommer statsunderstödet inte att snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen och statsunderstödet påverkar inte heller handeln mellan medlemsstaterna.

4.3 Konsekvenser för användarna av tjänster

Den ryskspråkiga befolkningen i Finland och offentliga aktörer har varit de huvudsakliga användarna av de tjänster Institutet för Ryssland och Östeuropa erbjuder. Syftet med reformen är att trygga kvaliteten på tjänsterna och ytterligare förbättra tillgången på dem. I det stora hela kan det bedömas att tillgången på tjänsterna inte kommer att ändra i betydande grad till följd av ombildningen till stiftelse. Bibliotekstjänsterna är dock efter reformen tillgängliga för en bredare kundkrets särskilt i huvudstadsregionen.

4.4 Konsekvenser för organisation och personal

I augusti 2012 hade Institutet för Ryssland och Östeuropa 15 anställda, dvs. 12 i tjänsteförhållande och 3 i arbetsavtalsförhållande. Fyra av dem är anställda för viss tid. Tjänste- och arbetsavtalsförhållandena för viss tid upphör senast vid utgången av 2012.

Tjänsterna vid institutet dras in och personalen övergår till anställning hos den stiftelse som ska bildas och hos Esbo stad som s.k. gamla arbetstagare. Samarbetsförhandlingar har inletts med personalen. Arbetsavtal ingås med personalen innan tjänsteförhållandena avslutas så att anställningsförhållandena tryggas utan avbrott.

Statsanställdas ställning vid överlåtelse av rörelse bestäms enligt 5 e och 5 f § i stats-tjänstemannalagen (750/1994). I samband med förändringar iaktas principen för överlåtelse av rörelse, när statliga uppgifter över-

förs på aktörer utanför statsförvaltningen. Förutsättningarna för överlåtelse av rörelse uppfylls, eftersom den centrala delen av det nuvarande institutets verksamhet, lösöret och de materiella tillgångarna samt personalen överförs till den nya stiftelsen. Verksamheten blir i sin helhet permanent och den begränsas inte till enbart genomförande av ett visst projekt. Begreppet ekonomisk enhet (rörelse) avser enligt Europeiska unionens domstol en organisation av personer och tillgångar som kan bedriva en ekonomisk verksamhet genom vilken ett särskilt syfte eftersträvas.

Vid överlåtelse av rörelse övergår de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen på förvärvaren. Överföringen av rättigheter gäller inte rättigheter som i sig hör till ett tjänsteförhållandes rättsliga natur, t.ex. principen om kontinuitet enligt 55 § 3 mom. i statstjänstemannalagen. Tjänstemännen övergår automatiskt från anställning hos överlåtaren till anställning hos förvärvaren och anställningsvillkoren kvarstår oförändrade trots överlåtelsen av rörelse. Det föreskrivs särskilt om en persons rätt till pension.

Tjänstemännen har inte rätt att ensidigt motsätta sig överföringen och stanna i överlåtarens tjänst. Om en tjänsteman inte vill övergå till anställning hos förvärvaren, kan han eller hon dock säga upp sitt tjänsteförhållande med iakttagande av normal uppsägningstid eller med stöd av 29 a § i statstjänstemannalagen utan att iaktta uppsägningstiden. När det gäller tjänstemän vars tjänsteförhållande inte längre är i kraft vid tidpunkten för överlåtelsen till följd av uppsägning eller arbetsgivarens beslut om uppsägning övergår inte rättigheterna och skyldigheterna med anledning av tjänsteförhållandet på förvärvaren. Den skyldighet att återanställa personer som avses i 32 § i statstjänstemannalagen gäller dock även ovannämnda tjänstemän när grunden för överlåtarens beslut om uppsägning har varit de ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker som avses i 27 § i statstjänstemannalagen. Med tidpunkten för överlåtelsen avses den tidpunkt då förvärvaren i praktiken börjar utöva sin beslutanderätt och bedriva verksamheten.

Till följd av ombildningen till stiftelse omfattas institutets personal inte längre av systemet enligt statens pensionslagstiftning utan i stället av arbetspensionssystemet inom den privata sektorn, och till följd av överföringen av bibliotekstjänsterna till Esbo stad omfattas bibliotekspersonalen av det kommunala arbetspensionssystemet. Vid ombildning till stiftelse råder en princip enligt vilken pensionsförmånerna för den personal som övergår till stiftelsen tryggas och det nya pensionsskyddet motsvarar det gällande pensionsskyddet.

Eftersom personalen övergår till anställning hos en ny arbetsgivare i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse, inverkar ändringen inte i sig på antalet anställda. En ändring av uppgifterna så att de motsvarar stiftelsens målsättning förutsätter dock att det i fortsättningen görs en bedömning av personalens kompetens och personalstrukturen, och den kan inverka på personalens uppgiftsbeskrivningar och antalet anställda. Den stiftelse som ska bildas beslutar om anskaffande av nödvändiga stödtjänster efter det att verksamheten inletts.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Institutets ställning och uppgifter har behandlats i flera utredningar som gjorts under de senaste åren. I utredningen som omfattar Institutet för Ryssland och Östeuropa och som gjordes av utredaren Ilkka Huovio och publicerades 2007 fastställs att en av institutets centrala uppgifter är att på ett målmedvetet sätt stödja språkliga och kulturella strävanden bland den ryskspråkiga befolkningen i Finland samt att främja mångkulturell verksamhet.

I utredningen om undervisnings- och kulturministeriets koncernstyrning och -struktur som utredarna Harri Skog och Håkan Mattlin lämnade till undervisnings- och kulturministeriet den 18 februari 2011 (Mera tillsammans; undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2011:6) konstateras det att institutet kunde

vara en privaträttslig stiftelse på samma sätt som t.ex. Hanaholmens kulturcentrum för Sverige och Finland och Finlandsinstitutet i S:t Petersburg.

I den utredning som utredaren Heikki Talvitie lämnade till undervisnings- och kulturministeriet den 10 januari 2012 (Institutet för Ryssland och Östeuropa - en kartläggning av dess ställning och uppgifter; undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:1) utreds även institutets ställning och uppgifter och läggs det fram åtgärdsförslag för ordnande av verksamheten i framtiden. Utredaren rekommenderar också att institutet ombildas till stiftelse. Utredaren anser att detta är det bästa alternativet, om finansieringen av stiftelsen kan tryggas.

Regeringens proposition har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Institutet för Ryssland och Östeuropa utifrån förslaget från den arbetsgrupp som ministeriet tillsatt. Förhandlingar om regeringens proposition fördes med institutets personal den 12 juni 2012 i enlighet med lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988). Institutets personal har regelbundet informerats om beredningen av ombildningen till stiftelse och överföringen av bibliotekssamlingarna till Esbo stad.

Esbo stad och staten gjorde den 25 juni 2012 upp en avsiktsförklaring om överföringen av institutets bibliotekssamling och bibliotekspersonal till Esbo stad.

Utkastet till proposition sändes på remiss till finansministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, Helsingfors, Esbo, Vanda, Åbo, Tammerfors,

Villmanstrand, Joensuu och Kouvola stad samt till personalorganisationerna.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Regeringens proposition har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet. Finansministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, Helsingfors, Esbo, Vanda, Åbo, Tammerfors, Villmanstrand, Joensuu och Kouvola stad, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Tieteentekijöiden Liitto – Forskarförbundet rf samt Akavas Specialorganisationer rf yttrade sig om utkastet till proposition.

I ministeriernas remissyttranden föreslogs närmast tekniska förändringar i propositionen. I städernas remissyttranden framfördes däremot att de behöriga beslutsfattande organen under hösten 2012 fattar de slutliga besluten om att delta i bildandet av stiftelsen. Dessutom fäste städerna uppmärksamhet vid att stiftelsens verksamhet bör vara riksomfattande.

De vederbörande personalorganisationerna framförde att särskild uppmärksamhet bör fästas vid kontinuiteten i tjänsteförhållandena och anställningsvillkoren för de anställda som övergår till anställning hos stiftelsen och Esbo stad.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Överlåtelsefullmakt och den stiftelse som ska bildas. Enligt 1 mom. bemyndigas undervisnings- och kulturministeriet att till den stiftelse som ska bildas och till Esbo stad överlåta den egendom och de immateriella rättigheter som Institutet för Ryssland och Östeuropa har i sin besittning. Den centrala delen av institutets bibliotek, ungefär 25 000 band, avskiljs från stiftelsen när lagen träder i kraft och underställs Esbo stadsbibliotek i form av en specialuppgift som undervisnings- och kulturministeriet påför. Avsikten är att stiftelsen ska fortsätta institutets verksamhet och att Esbo stadsbibliotek ska fortsätta bibliotekets verksamhet. Det är därför motiverat att överlåta institutets egendom till stiftelsen och Esbo stad.

Enligt 2 mom. får undervisnings- och kulturministeriet på de villkor ministeriet bestämt underteckna stiftelseurkunden och stadgarna för den stiftelse som ska bildas. Staten deltar i bildandet av stiftelsen och statens andel av stiftelsens stiftelsekapital är 80 000 euro i enlighet med det anslag som anvisas för detta ändamål i den andra tilläggsbudgeten för 2012 under moment 29.80.57 Understöd för grundkapitalet till den stiftelse som fortsätter Institutet för Ryssland och Östeuropas verksamhet (fast anslag). I bildandet av stiftelsen deltar dessutom enligt preliminär anmälan Helsingfors, Esbo, Vanda, Tammerfors, Åbo, Joensuu och Villmanstrands stad samt Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto och Suomi-Venäjä-Seura - Samfundet Finland-Ryssland ry. Stiftelsens stiftelsekapital uppgår i sin helhet till ca 100 000 euro. Vilka som deltar i bildandet av stiftelsen och hur stort stiftelsekapitalet är blir klart under hösten 2012.

2 §. Villkoren för överlåtelsen. Enligt 1 mom. bestämmer undervisnings- och kulturministeriet vilken egendom som ska överlåtas till den stiftelse som ska bildas och till Esbo stad samt villkoren för överlåtelsen. Den lösa egendom som Institutet för Ryssland och Östeuropa har omfattar i liten utsträckning möbler och utrustning och deras

sammanlagda värde uppgår till ungefär 20 000 euro. Dessutom har institutet en boksamling på ungefär 55 000 band som har ett betydande kulturellt värde, men vars värde i pengar är svårt att fastställa. Av denna samling överförs den centrala delen, ungefär 25 000 band, till Esbo stad.

Enligt 2 mom. beslutar undervisnings- och kulturministeriet även om övriga arrangemang som gäller staten och har samband med bildandet av stiftelsen. Ministeriet kan med stöd av momentet sköta de praktiska frågorna i anslutning till bildandet av stiftelsen, t.ex. se till att stiftelseurkunden undertecknas av alla som deltar i bildandet av stiftelsen och vidta åtgärder i anslutning till registreringen av stiftelsen hos Patent- och registerstyrelsen. Avsikten är att ett omnämnande av ministeriets roll även ska tas in i stiftelsens stadgar.

3 §. Ansvar för förbindelser. Efter det att egendomen har överlåtits till stiftelsen, övertar stiftelsen enligt 1 mom. ansvaret för de låne-, borgens-, service- och leveransavtal, upphandlingskontrakt och andra förbindelser som institutet har ingått och som gäller den egendom som överlåtits till stiftelsen. Ett omnämnande av den kommande ombildningen till stiftelse tas in i de avtal som institutet ingår före ombildningen. Esbo stad ansvarar på motsvarande sätt för de förbindelser som gäller bibliotekstjänsterna och bibliotekssamlingarna.

Enligt 2 mom. har staten fortfarande sekundärt ansvar för de skyldigheter som uppkommit före bildandet av stiftelsen och om vilka något annat inte avtalas, eftersom gäldenären kan bytas endast med borgenärens samtycke. Stiftelsen är skyldig att ersätta staten för de utgifter som detta ansvar medför. Genom bestämmelsen säkerställs kontinuiteten i verksamheten och utbudet av tjänster i samband med ombildningen till stiftelse.

4 §. Statsunderstöd. Enligt 1 mom. får den stiftelse som ska bildas statsunderstöd för sin verksamhet i första hand från tippnings- och penninglotterivinstmedel. På statsunderstödet tillämpas bestämmelserna i statsunderstödslagen (688/2001) om bl.a. förutsättningarna för att få statsunderstöd, ansökan om

och beviljande, utbetalning och granskning av statsunderstöd samt eventuell återbetalning eller eventuellt återkrav av stöd liksom bestämmelserna om andra förfaranden som föreskrivs i lagen.

Enligt 2 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet och stiftelsen årligen föra resultatsamtal om målsättningarna för och finansieringen av stiftelsens verksamhet under följande kalenderår. Vid resultatsamtalen ska företrädare för stiftelsen och ministeriet behandla bl.a. det stöd som ska beviljas stiftelsen, användningen av stödet och de resultatmål som ska uppställas tillsammans med stiftelsen. Vid resultatsamtalen bedöms dessutom genomförandet av målsättningarna för föregående år.

Bestämmelser om statsunderstöd till Esbo stad för skötseln av specialuppgiften finns i 9 § i bibliotekslagen och därför är det inte nödvändigt att i den föreslagna lagen särskilt föreskriva om detta.

5 §. Ändring av de anställdas anställningsförhållanden. Enligt 1 mom. ska samtidigt som institutets verksamhet upphör även tjänsterna dras in, tjänsteförhållandena upphöra och personalen övergå till anställning hos den stiftelse som fortsätter verksamheten och hos Esbo stad. Enligt 2 mom. övergår institutets personal i arbetsavtalsförhållande på motsvarande sätt till anställning hos stiftelsen, personalen i tjänsteförhållande för viss tid dock för den tid som tjänsteförhållandet gäller.

De anställdas anställningsförhållanden fortgår vid överlåtelsen av rörelsen på det sätt som föreskrivs i statstjänstemannalagen. Med överlåtelse av arbetsgivarens rörelse avses överlåtelse av en funktionell del av den statliga verksamheten till en annan arbetsgivare, om den del som överläts förblir oförändrad eller likartad efter överlåtelsen. Närmare bestämmelser om överlåtelse av rörelse finns i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen. Genom bestämmelserna har tjänstemännens ställning förenhetligats vid olika organisationsförändringar och det är redan vid planeringen av organisationsförändringar känt hur personalens ställning bestäms vid förändringen. Ovannämnda paragrafer i statstjänstemannalagen är allmänna bestämmelser. De

motsvarar i tillämpliga delar 25 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare.

Även anställningsförhållandena i fråga om institutets personal i arbetsavtalsförhållande fortsätter vid överlåtelsen av rörelsen i enlighet med arbetsavtalslagen. Sådana bestämmelser om överlåtelse av rörelse som gäller anställda i arbetsavtalsförhållande finns i 1 kap. 10 § och 7 kap. 5 § i arbetsavtalslagen. Vad som nedan nämns om tjänsteförhållande gäller i tillämpliga delar även personal i arbetsavtalsförhållande.

Vid en överlåtelse övergår enligt bestämmelserna de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen på förvärvaren. Detta gäller dock inte de rättigheter och skyldigheter som uttryckligen följer av ett tjänsteförhållande och som inte är utmärkande för ett arbetsavtalsförhållande när en tjänsteman övergår till anställning i arbetsavtalsförhållande hos förvärvaren. Överlåtaren och förvärvaren ansvarar solidariskt för en lönefordran eller en fordran av annat slag som följer av ett tjänsteförhållande, om fordran har förfallit till betalning före överlåtelsen. Överlåtaren är dock ansvarig gentemot förvärvaren för en fordran som förfallit till betalning före överlåtelsen, om inte något annat har avtalats.

Förvärvaren är skyldig att iaktta det tjänstetekniska avtalet som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen så som bestäms i 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946). Förvärvaren får inte säga upp ett anställningsförhållande enbart på grund av sådan överlåtelse av rörelse som avses i 5 e § i statstjänstemannalagen. När staten överläter en funktionell del av verksamheten på det sätt som föreskrivs i 5 e § får en tjänsteman utan att iaktta den uppsägningstid som annars ska tillämpas i hans eller hennes tjänsteförhållande och oberoende av tjänsteförhållandets längd säga upp tjänsteförhållandet så att det upphör på dagen för överlåtelsen, om arbetsgivaren eller den nya innehavaren av rörelsen har underrättat tjänstemannen om överlåtelsen senast en månad före dagen för överlåtelsen. Om tjänstemannen har underrättats om överlåtelsen senare, får han eller hon säga upp sitt anställningsförhållande så att det upphör på dagen

för överlåtelsen eller därefter, dock senast inom en månad från underrättelsen.

När det gäller tjänstemän vars tjänsteförhållande inte längre är i kraft vid tidpunkten för överlåtelsen till följd av uppsägning eller arbetsgivarens beslut om uppsägning övergår inte rättigheterna och skyldigheterna med anledning av tjänsteförhållandet på förvärvaren. Den skyldighet att återanställa personer som avses i 32 § i statstjänstemannalagen gäller dock även ovannämnda tjänstemän när grunden för överlåtaren beslut om uppsägning har varit de ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker som avses i 27 § i statstjänstemannalagen. Med tidpunkten för överlåtelsen avses den tidpunkt då förvärvaren i praktiken börjar utöva sin beslutanderätt och bedriva verksamheten.

Enligt 3 mom. i paragrafen påverkar ändringen av anställningsförhållandets art från ett tjänsteförhållande till ett arbetsavtalsförhållande inte kontinuiteten i anställningsförhållandet vid tidpunkten för ändringen. Arbetsavtal ingås med personalen innan tjänsteförhållandena avslutas och därmed tryggas anställningsförhållandet utan avbrott. Indragningen av tjänster samt avslutandet av tjänsteförhållanden som baserar sig på dessa tjänster och av tjänsteförhållanden för viss tid är i praktiken förenade med administrativa åtgärder. I enlighet med ikraftträdandebestämmelsen i den föreslagna 7 § får undervisnings- och kulturministeriet innan lagen träder i kraft vidta åtgärder som gäller indragning av tjänster och avslutande av tjänsteförhållanden som baserar sig på dessa tjänster och av tjänsteförhållanden för viss tid.

Enligt 4 mom. tillämpas på stiftelsens anställda och deras anställningsvillkor vad som bestäms eller föreskrivs i lag eller med stöd av lag och vad som avtalas i kollektivavtal och arbetsavtal.

6 §. De anställdas pensionsskydd. På dem som övergår till anställning hos den stiftelse som ska bildas och vars anställning hos staten har inletts före den 1 januari 1993 och fortsatt utan avbrott till den föreslagna lagens ikraftträdande tillämpas enligt paragrafen lagen om statens pensioner. På övriga anställda hos stiftelsen tillämpas lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

Avsikten är att lagen om statens pensioner fortfarande ska tillämpas på dem som är anställda hos institutet som inlett sin anställning hos staten före 1993 och sedan dess varit anställda hos staten utan avbrott på samma sätt som om de fortfarande skulle vara statsanställda. Således tillämpas lagen om statens pensioner även om en person senare övergår till en anställning på vilken lagen om statens pensioner tillämpas. Således kvarstår pensionsskyddet på samma nivå, även om en person övergår från stiftelsen till t.ex. en statlig inrättning.

Bestämmelser om kravet på att ett anställningsförhållande ska fortgå utan avbrott har tidigare funnits i 1 § 4 mom. i den tidigare lagen om statens pensioner (280/1966). I samband med pensionsreformen 2005 ändrades kravet på en slutkarens så att den arbetsinkomst som fåtts vid en statsanställning ska överstiga 7 746 euro (nivån 2012) under ett år. Om inte minimikravet i fråga om inkomstnivån uppfylls, granskas kontinuiteten i anställningsförhållandet.

Den som anställts av staten efter 1993 omfattas alltid av tillämpningsområdet för lagen om pension för arbetstagare efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft. Lagen om pension för arbetstagare tillämpas även på ny personal som när den anställs hos stiftelsen inte omfattas av lagen om statens pensioner. Avsikten på lång sikt är att hela stiftelsens personal ska omfattas av lagen om pension för arbetstagare. Därför är det inte ändamålsenligt att lagen om statens pensioner omfattar personer som inte redan omfattas av lagen om statens pensioner.

Lagens 6 § ska tillämpas endast på arbetstagare som är anställda hos stiftelsen eller staten fram till pensioneringen. Om en arbetstagare t.ex. i samband med organisationsförändringar eller annars senare övergår till anställningsförhållande hos ett nytt bolag eller en annan sammanslutning som ska bildas, kommer arbetstagaren att omfattas av antingen lagen om pension för arbetstagare eller något annat arbetspensionssystem genom vilket sammanslutningens pensionsskydd har ordnats och inte längre av lagen om statens pensioner.

Enligt 18 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner tillämpas bestämmel-

serna i 1 a § i den tidigare lagen om statens pensioner, i den lydelse de har när lagen om statens pensioner träder i kraft, också på sådan kommunalisering av statens verksamhet som sker efter det att lagen om statens pensioner har trätt i kraft. Således finns det redan en bestämmelse om pensionsskyddet för den bibliotekspersonal som övergår till anställning hos Esbo stad och det behöver därför inte föreskrivas särskilt om detta i den föreslagna lagen.

7 §. Ikraftträdande. Paragrafens 1 mom. innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse.

Enligt 2 mom. föreslås det att lagen om Institutet för Ryssland och Östeuropa ska upphävas. Därmed upphävs även statsrådets förordning om Institutet för Ryssland och Östeuropa som utfärdats med stöd av lagen.

I 3 mom. föreslås det att åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

Enligt 4 mom. föreslås det att vid undervisnings- och kulturministeriet och Institutet för Ryssland och Östeuropa bör nödvändiga förberedelser och arrangemang kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft. Ministeriet får fatta beslut om indragning av tjänsterna vid institutet och vidta övriga åtgärder innan lagen träder i kraft. På motsvarande sätt får undervisnings- och kulturministeriet 2012 fatta beslut om åtgärder för att bilda stiftelsen, fastställa värdet på den egendom som ska överlåtas och bestämma om de övriga

villkoren och arrangemangen för överlåtelsen.

I 5 mom. finns en bestämmelse om hur institutets sista bokslut ska göras upp och hur revisionen ska ske. Eftersom bokslutet och revisionen berör verksamheten vid en statlig inrättning, ska de materiella bestämmelserna i lagen om statsbudgeten (423/1988) tillämpas, även om den som utför de ovannämnda uppgifterna är en stiftelse.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2013. Åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft. Undervisnings- och kulturministeriet får innan lagen träder i kraft fatta beslut om överlåtelsen av institutets egendom och om villkoren för överlåtelsen. Ministeriet får innan lagen träder i kraft även vidta åtgärder som gäller indragning av institutets tjänster och avslutande av tjänsteförhållanden som baserar sig på dessa tjänster och av tjänsteförhållanden för viss tid. Det resultatsamtal som avses i 4 § 2 mom. och som gäller målsättningarna för och finansieringen av den föreslagna stiftelsens verksamhet 2013 ska föras genast efter det att lagen har stadfästs.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ombildning av Institutet för Ryssland och Östeuropa till stiftelse

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Överlåtelsefullmakt och den stiftelse som ska bildas

Undervisnings- och kulturministeriet be- myndigas att till den stiftelse som ska bildas för att fortsätta den verksamhet som Institutet för Ryssland och Östeuropa bedrivit överlåta den egendom och de immateriella rättigheter som institutet, som hör till ministeriets för- valtningsområde, har i sin besittning samt att till Esbo stad överlåta den centrala delen av institutets bibliotekssamling.

Undervisnings- och kulturministeriet får på statens vägnar underteckna stiftelseurkunden och stadgarna för den stiftelse som ska bil- das.

2 §

Villkoren för överlåtelsen

Undervisnings- och kulturministeriet be- stämmer villkoren för överlåtelsen av den lösa egendom som Institutet för Ryssland och Östeuropa har till den stiftelse som ska bildas och för överlåtelsen av bibliotekssamlingen till Esbo stad.

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar även om övriga arrangemang som gäller staten och har samband med bildandet av stiftelsen.

3 §

Ansvar för förbindelser

Stiftelsen svarar för de låne-, hyres-, servi- ce-, anskaffnings- och leveransavtal samt

andra motsvarande förbindelser som Institu- tet för Ryssland och Östeuropa har ingått un- der sin verksamhetstid. Esbo stad svarar på motsvarande sätt för de förbindelser som gäl- ler bibliotekstjänsterna i enlighet med vad som avtalas mellan undervisnings- och kul- turministeriet och Esbo stad.

Statens sekundära ansvar för de förbindel- ser som enligt 1 mom. överförs till den stif- telse som ska bildas kvarstår, om inte mot- parten godkänner att ansvaret överförs på stiftelsen. Stiftelsen är skyldig att ersätta sta- ten för det som staten betalar på grund av sitt ansvar enligt detta moment.

4 §

Statsunderstöd

Den stiftelse som ska bildas får statsunder- stöd för sin verksamhet i första hand från in- täkterna från tippnings- och penninglotteri- vinstmedel. Bestämmelser om statsunder- stöd finns i statsunderstödslagen (688/2001).

Undervisnings- och kulturministeriet och stiftelsen ska årligen föra resultatsamtal om målsättningarna för och finansieringen av stiftelsens verksamhet under följande kalen- derår.

5 §

Ändring av de anställdas anställningsförhål- landen

Tjänsterna vid Institutet för Ryssland och Östeuropa dras in och tjänsteförhållanden som baserar sig på dem samt tjänsteförhål- landen för viss tid upphör utan uppsägning

den 31 december 2012. Personalen övergår i arbetsavtalsförhållande hos den stiftelse som ska bildas och i anställningsförhållande hos Esbo stad den 1 januari 2013. Bestämmelser om indragning av tjänster och avslutande av tjänsteförhållanden finns i övrigt i 5 e, 5 f och 29 a § i statstjänstemannalagen (750/1994).

Institutets personal i arbetsavtalsförhållande övergår i arbetsavtalsförhållande hos stiftelsen den 1 januari 2013. På avslutande av arbetsavtalsförhållanden tillämpas i övrigt 1 kap. 10 § och 7 kap. 5 § i arbetsavtalslagen (55/2001).

6 §

De anställdas pensionskydd

På dem som övergår i arbetsavtalsförhållande hos den stiftelse som ska bildas och som har inlett sin anställning hos staten före den 1 januari 1993 och fortsatt anställningen utan avbrott till denna lags ikraftträdande tillämpas lagen om statens pensioner (1295/2006) på dem medan de är anställda hos stiftelsen. På övriga anställda hos stiftel-

sen tillämpas lagen om pension för arbetstare (395/2006).

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om Institutet för Ryssland och Östeuropa (857/1992).

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Undervisnings- och kulturministeriet får innan lagen träder i kraft vidta de åtgärder enligt 1 och 2 § som gäller överlåtelsen av institutets egendom. Undervisnings- och kulturministeriet får innan lagen träder i kraft även vidta åtgärder som gäller indragning av tjänster enligt 5 § 1 mom. och avslutande av tjänsteförhållanden som baserar sig på dessa tjänster och av tjänsteförhållanden för viss tid.

På revisionen av och bokslutet för den sista verksamhetsperioden för Institutet för Ryssland och Östeuropa tillämpas vad som bestäms i lagen om statsbudgeten (423/1988) och med stöd av den. Den stiftelse som ska bildas utför till denna del de uppgifter som Institutet för Ryssland och Östeuropa haft.

Helsingfors den 17 september 2012

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPILAINEN

Kultur- och idrottsminister *Paavo Arhinmäki*